

**dienas
bizness**

Trešdiena, 2018. gada 30. maijs
Redaktore: Zane Atlāce-Bistere
Tālr. 67084442, e-pasts: bizness@db.lv

7

Valdības sēdē otrdien tika akceptēts un nosūtīts tālākai izskatīšanai Saeimā Čeku spēles likumprojekts, kurš Latvijā darbotos 21 mēnesi – no 2019. gada 1. jūlija līdz 2021. gada 1. martam. Par šo ideju DB jau ir vēstījis vairākkārt, tā, piemēram, 19.11.2015. DB rakstīja par citu valstu piemēriem, kur patērētāji ne tikai pieprasa čekus pakalpojumu sniedzējiem un tirgotājiem, bet tos pat ievada nodokļu administrācijas sistēmā, lai piedalītos ikgadējās «Laimīgais čeks» balvas izlozē. Savulaik Portugālē šāda akcija ļāva nodokļu administrācijai identificēt tos, kuru kases aprūde dati nesaskan ar tām ziņām, kas ir to izdotajos čekos.

Cer uz 3 milj. eiro

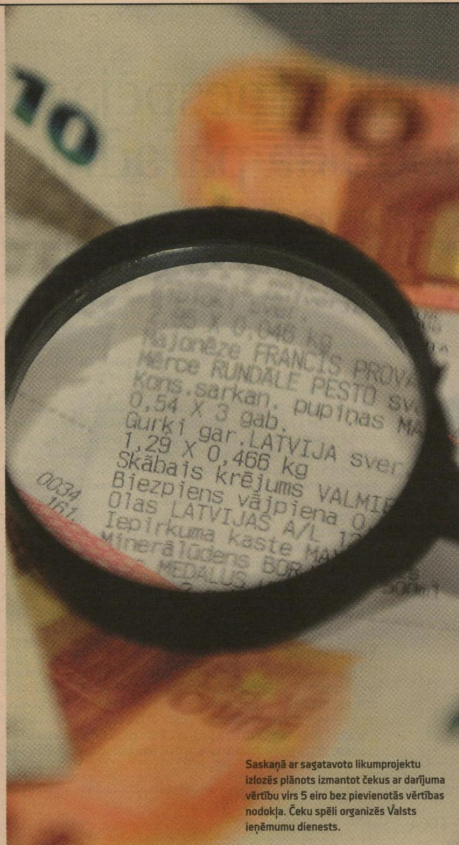
Finanšu ministrijas valsts sekretāres vietniece Jana Salmiņa skaidroja - likumprojekta sūtība ir veicināt godīgu konkurenci un labprātīgu nodokļu saistību izpildi, apkarot nodokļu krāpniecību un mudināt pircējus no saimnieciskās darbības veicējiem un komersantiem pieprasīt čekus un kvītis. Pirmā čeku spēles izloze varētu notikt ne vēlāk kā 2019. gada jūlijā, bet pēdēja - 2021. gada janvārī. Plānots, ka no čeku izlozes nodokļu ieņēmumi pieņems par 3 milj. eiro gadā. Prognoze balstās uz pieņēmumu, ka pašā sākuma rezultātā iegūta informācija palīdzēs nodokļu administrācijai iespējas identificēt nodokļu nemaksātājus. Tāpat tā palīdzēsot identificēt neregistrētus kases aparātus vai neregistrētus saimnieciskos darbiniekus, kā arī saimnieciskās darbības ieņēmumu deklarēšanas riskus. Saskaņā ar sagatavoto likumprojekta izlozes plānots izmantot čekus ar darījuma vērtību virs 5 eiro bez pievienotās vērtības nodokļa. Čeku spēli organizēs Valsts ieņēmumu dienests.

Loterijas dalībniekiem būs jāreģistrē darījumu apliecināšanos dokumentu interneta vietnē, aizpildot reģistrācijas formu un norādot darījuma, čeka un tirzniecības vietas informāciju. Tāpat būs jānorāda arī loterijas dalībnieka mobilā tālruna numurs, lai ar viņu varētu sazināties. Čeku spēli organizēs nedēļas un mēneša izlozes. Nedēļas izlozes laikā varēs laimēt 10 naudas balvas – katru 200 eiro vērtībā, bet mēneša izlozes laikā varēs laimēt vienu naudas balvu 3000 eiro vērtībā, turklāt šie laimesti netiks aplūkoti ar iedzīvotāju ienākumu nodokli.

Pēc J. Salmiņas sacīta, izlozes uzvarētāja noteikšanai tiks atlasīti 70% no čekiem, darījumu apliecināšām kvītiem un biļetēm par sniegtajiem pakalpojumiem Latvijā, savukārt 30% atlasīs no čekiem un darījumu apliecināšām kvītiem, kas izsniegtas par iegādātajām precēm publiskajās tirzniecības vietās Latvijā. Savukārt pēc VID čeku spēles projekta vadītājas Anna Šapovalovas preses konferences prognozeja, ka iedzīvotāju interese par gaidāmo čeku loteriju varētu būt līdzīga kā Lietuvā, kur šīs aktivitātes pirmajos četros mēnešos tika iesniegti vairāk nekā 734000 čeku.

Pozitīvs solis

«Ideja nav slikta, un godīgajiem, nodokļu maksājošajiem tirgotājiem nekādu iebildumu pret to nav», uzsvēra Latvijas Tirgotāju asociācijas prezidents Henriks Danusevičs. «Šī ideja sevi ir labi pierādījusi ārzemēs, un tāpēc pozitīvi, ka to ievieš arī Latvijā,» vērtē Latvijas Restorānu biedrības valdes loceklis Jānis Jenzijs. Viņš norāda, ka čeku loterijai būtībā ir divi svarīgi mērķi: pirmais – ēnu ekonomikas mazināšana, par ko iestājas arī Latvijas Restorānu biedrība, un otrs – cilvēkiem, kuri prasa čekus un tos iesniedz valsts loterijai, ir iespēja laimēt balvas pat 3000 eiro, kas netiks

Saskaņā ar sagatavoto likumprojekta izlozes plānots izmantot čekus ar darījuma vērtību virs 5 eiro bez pievienotās vērtības nodokļa. Čeku spēli organizēs Valsts ieņēmumu dienests.

aplūkoti ar iedzīvotāju ienākuma nodokli 20% apmērā. «Čeku loterija veicinās godīgu nodokļu nomaksu, vienīgi jācer, ka tās darbības termiņš nebūs pārāk īss un pēc tam atkal nodokļu nemaksātāji «nepacels» galvas,» tā J. Jenzijs.

Cita veida jautājumi

H. Danusevičam gan ir vairāki jautājumi saistībā ar likumprojektā minētajiem cipariem. «Man, kurš savulaik rīkojis pirmo momentloteriju, ir pārdomas, vai cilvēkiem būs interese piedalīties šajā čeku loterijā, jo iespēja vinnēt nedēļas balvu (200 eiro) ir viens pret miljoni, bet iegūt mēneša balvu (3000 eiro) ir viens pret 50 miljoniem,» norāda H. Danusevičs. Viņaprāt, pie šādas laimēšanas iespējas cilvēki čeku loterijā vairāk varētu piedalīties, patriotisma vadīt, bet tad vajadzīga būtu vienkārši vieta, kurā tiek pārbaudīti iesūtītie čeki, nevis loterija. H. Danusevičs arī vērs uzmanību, ka pēc sākotnējās iepazīšanās ar prasībām, kādas ir jāaizpilda čeku loterijas pretendentiem, ir bažas, vai vienkāršs pircējs spēs pareizi aizpildīt visus paredzētos laukumus ar pareizajiem cipariem – numuriem. Likumprojekts prasa, lai tiktu norādīts unikālais kases aparāta, hibrīda kases aparāta, kases sistēmas, specializētās ierīces vai iekārtas numurs, čeka numurs, čeka datums, čeka summa, darījuma apliecināšām kvītis nodokļu maksātāja reģistrācijas kods. «Tas, kurš būs kļūdījies un sajaucis, kur kuru numuru ierakstīt, čeku loterijā nevarēs piedalīties,» rezumē H. Danusevičs. Tāpat skan

jautājums, vai čeku loterijā var piedalīties ar 5,5 eiro vērtu muzeja biļeti. Viņam ir arī jautājums, vai tas pircējs, kura pieliktais čeks būs no negodīga pārdevēja, jo neuzrādīsies kases aparāta sistēmā, varēs piedalīties čeku loterijā vai tomēr ne. «Ja pircējs – cilvēks, kurš iesūtījis čeku, kuru izsniedzis negodprātīgs pārdevējs, nevarēs piedalīties loterijā, tad faktiski tieši to, kurš veicinājis godīgu nodokļu nomaksu un identificējis to, kurš blēdis, diskvalificēt no loterijas būtu netaisnīgi,» secina H. Danusevičs. Viņš arī pieļauj, ka čeku loterijā pietiekšies vairāk tieši jaunu cilvēku, kuri ir lielākos draugos ar IT sistēmām, nekā vecāka paaudze, bet vai viņiem tas nenāks atpakaļ kā bumerangs ar pārbaudi par tērņu samērojumiem ar ienākumiem, it īpaši, ja jūrkumi būs veikti visai ģimenei, bet pietiecijs – jaunietis – skolēns, students, bez iegādiem (VID rezdžamjiem) ienākumiem. «Vajadzētu arī skaidrību par to, kas notiek ar tiem čekiem, kuri tiek izsniegti par juridisku personu pirkumiem, bet kurus veic fiziskās personas. Vai tiem arī ļaus piedalīties čeku loterijā?» jautājumu sesiju turpina H. Danusevičs. Viņš atzīst, ka pie šiem punktiem Saeimā vajadzētu piestrādāt.

«Jautājumi ir par šīs čeku administrēšanas sistēmas izveides un uzturēšanas tēriņiem, kas norādīti 0,2 milj. eiro + 0,25 milj. eiro gadā un vairāk atgādina e-veselību miniatūrā,» uz jautājumu par diskutablajiem izdevumiem norāda H. Danusevičs.

Māris Ķirsons

NODOKĻI

Miljonus nodokļos nesīs loterija

Ēnu ekonomikas apkaršanai Latvija 2019. gadā ieviešis ārzemēs sekmīgi strādājošu instrumentu – čeku loteriju, kas ļausot nodokļos iekasēt ap 3 milj. eiro gadā

VIEDOKLIS

Ārvalstu pieredzes pārnese

Jānis Taukačs, ZAB Sorainen partneris:

Čeku loterijas ideja ir pozitīvs jaunums cīņās turpināšanai ar nodokļu nemaksāšanu. Ideja gan nav jauna un ir plaši izmantota arī citur pasaulē. Tās mērķis korekti ierakstīt arī likumā – mudināt pircējus pieprasīt čekus un kvītis par iegādātajām precēm un saņemtajiem pakalpojumiem. Mērķis varētu būt sasniegams, jo pārdevējiem, kas vien daļā gadījumu izsniedz čekus, pircēji varētu biežāk pieprasīt čekus. Savukārt tiem pārdevējiem, kas pēc čeku izdošanas ko koriģēja savā sistēmā, varētu loterijai reģistrētais čeks nesakrist ar pārdevēja sistēmas ierakstiem. Solis mūsdienu virzienā sperts arī ar ikinēdējas un ikmēneša laimestu izmaksām – tos būs iespējams saņemt EDS. Likumprojekts tikai nav skaidri pateikts, vai EDS var saņemt laimestu, bet ar čeku būs jāceļas uz Talejas ielu, vai tomēr varēs arī laimēt šos čeku lejupiešādēt EDS. Arī no biznesa viedokļa plāns šķiet samērīgs – valsts plāno ieguldīt 140 tūkst. eiro gadā balvu fondā (un ārpalpojuma, reklāmas u.c. izmaksas ap 0,2 milj. eiro gadā), cerot nodokļos papildus iekasēt 2019. g. ap 3 milj. eiro. Negaidīta piezīme par čeku atlaides procesu izlozē atrodama anotācijā – plānots, ka izlozē tiks atlasīti 70% no iesniegtajiem čekiem par pakalpojumiem un 30% par precēm, tādēļ lielāka iespēja uzvarēt loterijā ir, pusdienojot restorānā, nevis nopērkot zīmulus virs 5 eiro + PVN.